

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3302/2021. (VII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.077/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselő (Trinn Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Metzinger Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Kúria Pfv.III.21.077/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint a jogalkotó 2012. október 2-án elfogadta a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) módosításáról szóló 2012. évi CXLIV. törvényt (a továbbiakban: Módtv.), amely szerint a módosítás hatálybalépését követően pénznyerő automata kizárólag játékkaszinóban üzemeltethető. A Magyar Közlönyben 2012. október 9-én megjelent Módtv. 2012. október 10-én lépett hatályba. A módosítás hatálybalépését megelőzően kiállított játéktér engedélyek, valamint a pénznyerő automata üzemeltetésére jogosító engedélyek a Módtv. hatálybalépését követő napon hatályukat veszítették. Ezen jogszabályi változások következtében keletkezett kártérítési követelését több gazdasági társaság az indítványozóra engedményezte. Az indítványozó a megelőző peres eljárásban felperesként vett részt.
- [3] Az indítványozó keresetében – elsődlegesen kártérítés, másodlagosan kártalanítás – jogcímén 227 240 000 forint és késedelmi kamatai, valamint 680 000 euró és késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetének jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 339. §-át és 349. §-át, az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 34., 36. és 56. cikkét, az Alapjogi Charta 16., 17. és 51. cikkét, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikkét, továbbá a kártalanítás tekintetében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését jelölte meg.
- [4] A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság a 26.T/P.22.039/2017/7. számú ítéletével – megismételt eljárásban – a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában kiemelte, hogy az indítványozó keresetében nem jelölt meg olyan jogellenes magatartást, amely a régi Ptk. 339. §-a szerinti kártérítési felelősségét megalapozta volna. A régi Ptk. 349. §-ával összefüggésben hivatkozott arra, hogy a jogalkotásra a közjogi szabályok az irányadók, és azok a magyar jogrendszerben jellemzően nem adnak lehetőséget a jogalkotóval szembeni kártérítési igény érvényesítésére.
- [5] A Fővárosi Ítélőtábla mint másodfokú bíróság a 9.Pf.21.050/2017/5/II. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Indokolásában kiemelte, hogy az EUMSZ 56. cikke megsértésének állami kártérítési kötelezettségben megtestesülő következményei akkor lettek volna alkalmazhatók, ha igazolható a határokon átnyúló tényállási elem, azaz az uniós jog alkalmazhatósága. A másodfokú bíróság ugyanakkor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Módtv. mindenben megfelel az EUMSZ 56. cikkének, és az adott tényállásnak semmilyen határon átnyúló eleme nincs. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az Alapjogi Charta azért nem volt alkalmazható, mert annak 51. cikke értelmében a rendelkezések címzettjei a tagállamok, amennyiben az uniós jogot hajtják végre. Az adott esetben viszont nincs olyan tényállási elem, amely az uniós joggal kapcsolatba hozható. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy az EJE Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikke közvetlenül nem képezheti állam vagy közigazgatási szervvel szembeni kártérítési kereset jogalapját. A kártalanítási igénnyel összefüggésben a másodfokú bíróság rámutatott, hogy jöllehet az Alkotmánybíróság a 26/2013. (X. 4.) AB határozatának indokolásában az adott ügygel is összefüggő kártalanítás biztosítását a jogállamiságból eredő elvárásnak tekintette, a jogalkotó a kártalanításról jogszabályban mindeddig nem rendelkezett.

- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a Pfv.III.21.077/2018/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában kiemelte, hogy helytálló volt a másodfokú bíróságnak az a jogi következtetése, hogy a határon átnyúló tényállási elem hiányában a felek jogvitájában az uniós jog nem alkalmazható. Az EUMSZ 56. cikke alapján a tagállami kárfelelősség fennállását a szolgáltatás szabad áramlásának sérelmével összefüggésben kellett vizsgálni. Ez azt jelenti, hogy az indítványozó a jogelődai által nyújtott, határon átnyúló szolgáltatás korlátozásából eredő károk megtérítése iránti igényt érvényesíthetett volna. A Kúria ezzel összefüggésben kiemelte: az indítványozó azt a tényállítást, hogy a jogelődök Magyarországon nyújtott szolgáltatását külföldi uniós állampolgárok is igénybe vették, a perben nem bizonyította; azt pedig nem is állította, hogy a keresetében megtéríteni kért károk a határon átnyúló szolgáltatás elmaradásából származtak. A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelemben foglalt érvelésére tekintettel utalt továbbá arra is, hogy az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-665/18. számú végzésében megállapította: az EUMSZ 56. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a pénznyerő automaták valamely tagállamban történő működtetésével kapcsolatban a határokon átnyúló helyzet fennállása nem vélemezhető kizárólag azon az alapon, hogy az így kínált játéklehetőséget más tagállamokból érkező uniós polgárok is igénybe vehetik. Mindezek alapján az EUMSZ 56. cikkében biztosított alapvető szabadság sérelmét nem lehetett megállapítani.
- [7] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését. Emellett indítványában utalt az Alaptörvény R) cikkének és 25. cikk (1)–(2) bekezdésének a sérelmére is.
- [8] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának [Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdés] állított sérelme körében hivatkozott az EUB C-98/14. számú ítéletében foglaltakra, amelyben az EUB megállapította, hogy a Módtv. a szolgáltatásnyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadság korlátozásának minősül, mert az átmeneti időszak biztosítása és a játékkerem üzemeltetők kártalanításának előírása nélkül tiltotta meg a pénznyerő automaták kaszinókon kívüli üzemeltetését. Emellett hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság kifejezetten megállapította: a Módtv. miatti kártalanítás biztosítása a jogállamiságból eredő elvárás. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény XIII. cikkének a sérelmét lényegében az okozta, hogy a jelen ügyben nem vitatottan fennálló alapjogkorlátozás ellenére a Kúria döntésével „nem engedi a korlátozásból fakadó kompenzációs igények érvényesítését”.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jogból [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] szükségképpen következik – figyelemmel az Alaptörvény R) cikkére, valamint a 25. cikk (1) és (2) bekezdéseire is –, hogy a jogalanyok az Alaptörvényben biztosított jogaik – így különösen a tulajdonjog – államhatalom általi megsértése, korlátozása esetén érdemben és hatékonyan érvényesíthessék vonatkozó igényeiket. A Kúria döntésével lényegében formális alapon megtagadta az igényérvényesítést az indítványozótól annak ellenére, hogy az eljáró bíróságok „elvitatták volna a kérelmező mint felperes alapul fekvő alanyi jogát”. Ezzel összefüggésben hivatkozott az EJEE 1. cikkének a sérelmére is.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálania, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 2.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozó vonatkozásában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény R) cikke és 25. cikke.
- [12] 2.2. Nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek az EJEE 1. cikkének a sérelmére történő hivatkozás sem, figyelemmel arra is, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csupán az ítéletek Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata kérhető. A bírói döntések nemzetközi egyezménybe ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján nincs hatásköre [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [125]].

- [13] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [14] A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] 3.1. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény XIII. cikkének a sérelmét az okozta, hogy a jelen ügyben nem vitatottan fennálló alapjog-korlátozás ellenére a Kúria a kártérítési és kártalanítási igényének nem adott helyt.
- [16] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [17] Az indítványozó által kifogásolt értelmezési hibái a támadott kúriai döntésnek a polgári jog kártérítési felelősségének olyan szabályait érintik, amelyek törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó szakjogi kérdéseknek minősülnek. E jogértelmezési kérdések alkotmányossági felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [18] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy következetes gyakorlata szerint „[a] kötelmi igényből eredő kártérítéshez való jog, illetve kártérítési kötelezettség nem része az alkotmányos tulajdon fogalmának. A tulajdonhoz való jog alkotmányos szintű védelméből nem lehet levezetni a tulajdon polgári jogi sérelmének kártérítési értékgaranciáját, a polgári jogi kártérítés nem a tulajdon alkotmányos értékgaranciája és alkotmányosan nem is kell, hogy az legyen. A kártérítés feltételeinek, esettípusainak, általános és különös alakzatainak, formáinak és mértékének meghatározása a törvényhozó szabadságába tartozik, és önmagában nem alkotmányossági kérdés. A kárviselés kockázatának differenciált polgári jogi kezelését nem lehet az Alaptörvényre visszavezetni.” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [19] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok valójában formális alapon utasították vissza a kereseti igényérvényesítését, és ezzel megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [20] Az Alkotmánybíróság a fentiekben hivatkozott következetes gyakorlata szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben is kiemeli, hogy nem vizsgálja a bírói döntés indokolásában megjelölt tények, bizonyítékok és szakjogi érvek megalapozottságát {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [21] A jelen ügyben az eljáró bíróságok egyezően állapították meg, hogy az indítványozó kereseti igénye nem teljesíthető sem az uniós jog, sem a polgárjogi törvény alapján. Döntésüket részletesen megindokolták valamennyi kereseti kérelem – így a régi Ptk. 339. §-a és 349. §-a, valamint az EUMSZ 56. cikke – vonatkozásában.
- [22] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül lényegében a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, de az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéséhez nem kapcsolt relevánsnak tekinthető és érdemi vizsgálatra alkalmas alkotmányjogi érvelést. Az indítvány azt célozza, hogy az eljáró bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket az Alkotmánybíróság vizsgálja felül, és a bíróságok álláspontjától eltérően értékelje {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [23] A fentiekben kifejtettek alapján az alkotmányjogi panaszban foglaltak sem az Alaptörvény XIII. cikkével, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem vetik fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és ezzel összefüggésben nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.

- [24] 4. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. június 22.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/704/2020.

• • •